

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА

УДК 336.71

*Стубайло Т.С.,
к.е.н, доцент кафедри банківської справи,
Тернопільський національний економічний університет*

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Фінансова та економічна криза тягне за собою банківську кризу. Системна банківська криза – стрімке та масштабне погіршення якості діяльності великої кількості банків під впливом несприятливих факторів макроекономічного, інституційного, регулятивного та іншого характеру, що проявляється в нездатності значної кількості кредитних організацій а, нерідко, і банківської системи в цілому виконувати свої об'єктивно необхідні функції в економіці, проводити базові та інші банківські операції та забезпечувати власний поступальний розвиток. Це стан банківської системи, при якому значна частина банківського сектору стає неплатоспроможною або неліквідною, яка не здатна продовжувати нормальну діяльність без підтримки монетарних або наглядових органів. Тому дана проблематика потребує ретельного дослідження для уникнення в майбутньому розгортання в ще більших масштабах різного роду криз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз теоретичних питань виникнення криз фінансово-кредитного сектора широко представлений в дослідженнях російських і зарубіжних авторів, а саме у працях О. Терещенка, Р. Хіта., Анікіна А.Б.; Ільїнського А.І.; Камінського Л., Кіндлебергера Ч., Константинова Ю.А., Мішкіна Ф., Монтеса М.Ф., Новікова В.М. та інших науковців.

Однак, незважаючи на суттєві наукові результати, отримані вищезазначеними та іншими вченими, сутність та проблеми впливу фінансової кризи на банківську систему України залишаються малодослідженими. Саме це й зумовило вибір теми дослідження та свідчить про його актуальність.

Постановка завдання. Основною метою статті є виявлення закономірностей виникнення світової фінансової кризи та її впливу на економіку України.

Для досягнення цієї мети поставлені наступні завдання: охарактеризувати специфіку форм прояву і механізму розвитку світової фінансової кризи; провести аналіз впливу світової фінансової кризи на економіку України, зокрема на банківську систему країни; розробити і обґрунтувати пропозиції із профілактики кризових явищ, а також виділити найбільш ефективні інструменти усунення негативних наслідків банківської кризи в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова криза (грец. krisis — поворотний пункт) — це різке погіршення стану фінансового ринку внаслідок реалізації накопичених ризиків під впливом внутрішніх і зовнішніх економічних та політичних чинників, що спричиняє порушення його функціонування, зниження цінних показників, погіршення ліквідності й якості фінансових інструментів, банкрутство учасників [1]. Економічна криза – різке погіршення економічного стану країни, що виявляється у значному спаді виробництва, порушенні виробничих зв'язків, що склалися, банкрутстві підприємств, зростанні безробіття, і у результаті – в зниженні життєвого рівня, добробуту населення. Економічна криза (Довга Рецесія, Глобальна рецесія 2009) почалася у грудні 2007 року і досягла найбільшого піку у вересні 2008 року. Початковим етапом кризи, який проявився через кризу ліквідності, можна назвати 7 серпня 2007 року, коли BNP Paribas, посилаючись на повну відсутність ліквідності, зупиняє вивід коштів з трьох хедж фондів [2]. BNP Paribas - фінансовий конгломерат, європейський лідер на світовому ринку банківських і фінансових послуг і один з шести найсильніших банків у світі за даними агентства Standard & Poor's. Разом з Société Générale (Сосьєте жєнераль) і Crédit Lyonnais (Лионський кредит) складає "велику трійку" французького банківського ринку. У 2010 році в списку 50 найнадійніших банків світу, публікованому

журналом Global Finance, банк опустився на 18-е місце (в порівнянні з попереднім 9-м місцем) [3].

Швидкість розвитку минулої кризи була настільки висока, що телекомпанії світу просто не встигали висвітлювати скандальні подробиці блискавичного згортання компаній, які десятки років славилися гордістю і опорою Wall Street. Досить озвучити той факт, що збанкрутілому в серпні 2007 року інвестиційному банку Bear Sterns (один з найбільших інвестиційних банків і гравців на фінансових ринках світу), поховавшому понад півтора мільярда доларів, склали компанію Merrill Lynch і Lehman Brothers – дві інвестиційні структури світового рівня із загальним активом в півтора трильйони доларів. Нерідко банкрутство Lehman Brothers розглядається, як відправна точка світової фінансової кризи кінця 2000-х років, що ознаменувала його перехід в гостру фазу. У серпні 2007 Bear Sterns банк опинився в центрі кризи іпотечного кредитування. У результаті, два хедж-фонда під його управлінням втратили на інвестиціях в іпотечні облігації майже усі гроші клієнтів (\$ 1,6 млрд.), що викликало паніку на фондовому ринку. 14 березня 2008 року фірма оголосила, що потребує термінового фінансування для виконання зобов'язань по виплатах через триваючу в країні кредитну кризу. Федеральна резервна система США та банк JPMorgan Chase погодилися виділити додаткове фінансування. Відразу після цієї новини акції банку впали на 47% [4].

Практично були націоналізовані Freddie Mac і Fannie Mae – іпотечні компанії, які підтримували кредити на суму близько \$ 5,3 трлн. – тобто, близько 50% всіх іпотечних кредитів у Сполучених Штатах. Американський уряд виділив їм 25 млрд. з бюджетних коштів, а активи, які оцінюються в 1,8 трильйона доларів, перейшли під тимчасове управління Федеральним агентством по фінансуванню житла [5].

Крах американської фінансової системи захопив за собою в чорну діру весь світ. Американський уряд створив абсурдну ситуацію: менеджери збанкрутілих банків і компаній, зарплата яких обчислювалася десятками мільйонів доларів, не несуть ніякої відповідальності за свої помилки – за ці прорахунки платять рядові платники податків. Якщо в 80-х роках минулого століття частка сектора фінансових послуг становила 10% в загальному прибутку економіки, то до 2007 року вона зросла до 40%, а прибуток виявився більше очікуваного на 1,2 трильйона доларів. Інвестувавши кошти у фінансові та банківські установи, зазнали збитки навіть фонди національного багатства, які акумулювали ресурси від продажу нафти [6]. 17 вересня 2008 і Великобританія оголосила продаж найбільшого іпотечного кредитора HBOS, який перейшов у володіння Lloyds TSB за смішну суму 22 мільярди доларів, але вже в той час, коли його акції не коштували взагалі нічого. Morgan Stanley вистояв, хоча були побоювання і на його рахунок. Washington Mutual за 2008 рік втратив 95% своєї вартості, що привело його до банкрутства. Депозитні активи, що належать банку, були продані банку JP Morgan Chase.

Про виникнення глобальної економічної кризи в 2008 році свідчило падіння показників низки економічних індикаторів по всьому світу. Зокрема, про виникнення кризи свідчили високі ціни на нафту, що викликали як підвищення цін на продукти харчування (через залежність виробництва харчових продуктів від цін на паливо-мастильні матеріали, та використання продуктів рослинництва, етанолу та біодизеля для виготовлення альтернативного палива), так і глобальну інфляцію; іпотечна криза в США, що призвела до банкрутства великих інвестиційних та комерційних банків з гарною репутацією в різних країнах світу; поширення безробіття та ймовірність глобальної рецесії.

Виникнення фінансової та економічної кризи в Україні стало очевидним восени 2008 року після погіршення низки економічних показників та повідомлень про фінансові проблеми деяких провідних комерційних банків країни [7].

Криза банку – це небезпечна, загрозлива діяльності банку ситуація, яка виражається в неспроможності його власників та керівництва забезпечити стійкість установи, виконання вимог регулюючих органів і власних зобов'язань. Криза банківської системи – це об'єктивне стресове явище, проявами якого є порушення сталості банківської системи, нездатність та неспроможність суб'єктів системи дотримуватись обов'язкових вимог банківської діяльності, виконувати покладені на них функції та взяті зобов'язання, що вимагає узгоджених ефективних дій органів державного управління та власників щодо менеджменту банківських установ.

Досліджуючи причини та фактори виникнення криз банку та банківської системи, слід зазначити, що вони в своїй більшості переважно є подібними, хоча можуть суттєво змінюватися, призводити до різних наслідків, мати різні масштаби, тривалість, форми прояву тощо.

У період з 2000 до 2008 рр. вартість місцевої валюти – гривні – різко впала, а значне зменшення депозитів майже призвело до колапсу банківського сектору. Банківський сектор майже розтанув. У жовтні 2008 року вкладники, стурбовані знеціненням валюти і незадовільною роботою банківського сектору, кинулись забирати свої вклади. Довгі черги почали виникати у відділеннях банків і біля банкоматів. Таке становище створило замкнене коло (що більше людей ставало в черги, то більше людей панікувало і поповнювало черги) і врешті-решт прискорило банківську кризу, яка охопила країну і тривала декілька місяців. Від жовтня 2008 року до квітня 2009 року обсяг депозитів зменшився майже на 20%. Капітальна база банківської системи швидко звужувалась. Таким чином, сучасну економічну кризу можна трактувати не інакше як типову закономірність для ринкової економіки, а не як катастрофу, про що так полюбляють стверджувати певні ЗМІ. Циклічний спад економіки - це цілком прогнозоване явище, котре відбувається ще з XIX ст. і яке має також низку плюсів [8]. Після двох місяців кризи уряд України звернувся до Світового банку по допомогу. У відповідь Банк надав органам влади технічну допомогу для розроблення та впровадження низки політичних заходів, аби зупинити виток депозитів і знову поповнити їх та розпочати структурні реформи, покликані прокласти шлях до гнучкішого банківського сектору. У вересні 2009 року Банк надав, в рамках серій програмних позик, підтриману бюджетом позику, яку було використано після впровадження погоджених політичних заходів. До того ж було затверджено зміни нормативної бази, щоб здешевити закриття банків. Фонд гарантування вкладів (ФГВ) було поповнено ресурсами, і запроваджено процедури для оперативного опрацювання виплат великих сум. На пізнішому етапі, протягом 2010-2011 рр., в рамках програми продовжувалась підтримка подальшого зміцнення капіталізації банківської системи, при цьому особливу увагу приділялось зменшенню пов'язаних із кризою фіскальних витрат, підготовці передачі функції вирішення питань проблемних банків до повноважень ФГВ, а також підтримці прийняття нових законів, що мають на меті створення більш прозорої й ефективнішої контрольованої банківської системи [9]. Завдяки реалізації передбачених програмою заходів, загальний масовий виток банківських депозитів, що спостерігався на початковій стадії кризи, припинився у квітні 2009 року. На кінець травня 2010 року номінальний обсяг банківських депозитів перевищив передкризові рівні, засвідчуючи таким чином відновлення довіри до банківського сектору України (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяг банківських депозитів 2008р.-2011р.

Депозити	1 жовтня 2008 р.	1 червня 2010 р.	1 січня 2011 р.
ЗАГАЛЬНА СУМА ДЕПОЗИТІВ (в мільярдах гривень)	340.2	356.7	414.8
ЗАГАЛЬНА СУМА ДЕПОЗИТІВ (в мільярдах доларів США)	70.0	45.0	52.1
Депозити/ВВП	36%	39%	38%

Джерело: [6]

Майже 6 мільйонів вкладників-фізичних осіб знову отримали доступ до своїх депозитів у банках, що були або рекапіталізовані державою, або підтримані вчасним втручанням НБУ, або ж їм було виплачено кошти Фондом гарантування вкладів.

Незважаючи на номінальне зростання депозитів у гривнях (в основному, під впливом знецінення гривні), обсяги депозитів у гривнях і доларах США, взяті окремо, досягли своїх відповідних передкризових рівнів лише у вересні 2010 року [9].

У 2009 і 2010 роках було проведено у два етапи діагностичне тестування 180 банків і перевірки їх на витривалість у неординарних ситуаціях, причому 62 банкам (включно з 26 найбільшими) було виставлено вимогу збільшити свій капітал до рівня, що відповідав би десятивідсотковому коефіцієнту достатності капіталу на підставі результатів діагностичного тестування. Оплачувана частина капіталу банків зросла на 76,95 відсотка або 64,4 мільярда

гривень протягом 2009-2010 років, при цьому регулятивний капітал (скоригований на ризики і втрати на позиках) збільшився на 30,7 відсотка протягом того ж періоду.

3 жовтня 2008 року НБУ здійснив інтервенції приблизно у 30 проблемних банків, в результаті чого було запроваджено тимчасове управління в 27 банках, проведено ліквідацію 19 банків, змінено статус приватної власності у 4 банках (в тому числі в одному з найбільших банків), і націоналізовано 3 системних банки.

Пов'язані з закриттям банків витрати було зменшено шляхом прийняття поправок до Закону про банки та банківську діяльність, Цивільного Кодексу, Закону про акціонерні товариства і Закону про банкрутство. Юридичні поправки до Закону про банки та банківську діяльність, з вимогами щодо розкриття кінцевих контролерів (інспекторів), було введено в дію на початку 2011 року. Проект закону про консолідований нагляд за банківськими групами було прийнято Верховною Радою України в першому читанні наприкінці 2010 року, і, як очікувалось, закон набрав чинності до середини 2011 року.

Зміцнена спроможність ФГВ забезпечувати вчасні виплати застрахованих депозитів. Передбачено, що в разі надзвичайного стану ФГВ може негайно отримати доступ до фінансування з боку НБУ в сумі 5 мільярдів гривень або до 150 відсотків капіталу ФГВ, що буде достатньо, аби покрити виплату застрахованих депозитів для 25-30 середніх і малих банків. Додаткову суму в 1 мільярд гривень було отримано Фондом гарантування вкладів від уряду на початку 2010 року. Підготовлено проект нового закону про ФГВ. В разі набуття чинності цим законом, він підвищить ефективність роботи з проблемними банками, зведе до мінімуму системні ризики і зменшить витрати, пов'язані з вирішенням питань проблемних банків, а також розширить повноваження ФГВ в частині, що стосується роботи з проблемними банками, на додаток до існуючої функції ФГВ виплати застрахованих депозитів [9].

Світовий банк тісно співпрацював з Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України і НБУ в розробленні стратегії реагування на кризу. ФГВ одержав значну технічну допомогу для свого інституційного розвитку в рамках програми. Надаючи підтримку українській владі для розроблення і реалізації Програми розвитку банківського сектора, Банк досить тісно співпрацював з Міжнародним валютним фондом (МВФ) та Агентством міжнародного розвитку США (USAID) [9].

Безпосередніми бенефіціарами програми стали майже 6 мільйонів вкладників, які отримали доступ до своїх депозитів. Серед інших бенефіціарів – мільйони вкладників інших банків і кредитори, чії заощадження залишались незайнятими, а також позичальники, яким наразі відновили доступ до продуктів і послуг банківського сектора.

Хоча програма стабілізації банківської діяльності була успішною, вклади знову повернулись до системи, а нинішній обсяг депозитів більше ніж до кризи, ще більше має бути зроблено для завершення реструктурування сектору. Світовий банк допомагає уряду України в цій його діяльності відповідно до Програмної позики 2 на реабілітацію фінансового сектору в рамках політики розвитку. Програмна системна позика була розрахована на три роки і спрямована на допомогу Україні у впровадженні реформи. Вона складалась з трьох окремих позик на підтримку бюджету на загальну суму 750 млн. дол. США, які повинні були надаватись рівними частинами по 250 мільйонів доларів щороку. Структурні реформи, для яких призначена позика, включають: завершення другого етапу тестування на витривалість банківського сектору в неординарних ситуаціях, аби забезпечити капіталізацію банків після одного року економічного спаду і виходу збанкрутілих банків із системи; юридичні реформи для передачі повноважень щодо вирішення питань проблемних банків Фонду гарантії вкладів; реструктуризацію і вихід уряду із системних банків, рекапіталізованих за рахунок державних коштів; підвищення дієвості нагляду за банками. За допомогою Світового банку уряд і Національний банк України (НБУ) розробили та впровадили низку стратегічних заходів, що стабілізували систему і привели до зростання депозитів до передкризових рівнів, організованої ліквідації низки проблемних банків та відновлення банківського кредитування економіки.

Висновки та подальші дослідження. Фінансову кризу 2008-2009 років вже можна назвати глобальною – навіть її тимчасове припинення вимагало втручання найбільших світових центральних банків. Необхідно в таких умовах приймати абсолютно нові глобальні рішення, які б докорінно змінили хід економічних процесів та оздоровили б економічну

систему в цілому, включаючи банківську систему. Тут вже є сенс говорити про народження нової структури – якогось прообразу світового Центробанку, який зможе «латати» дірки у фінансових системах різних регіонів шляхом перекидання туди грошових ресурсів. Також можна запропонувати наступні шляхи виходу з кризи:

1. Постраждали від кризи компанії та банки банкрутують з певним наміром. В результаті проявляється позитивна сторона кризи – здійснюється відсів неефективних банків. Це шлях ефективний, але жорсткий. По цьому шляху пішла Ісландія під час нинішньої кризи і Росія в 1998 році. Результатом стає швидкий вихід з кризи і оздоровлення економіки, але ціною серйозних випробувань для неї і для населення.

2. Максимальне пом'якшення наслідків кризи. Це шлях, по якому Україна пішла у 2008 році, і пішла Японія в 90-і роки, рятуючи свою банківську систему. Досвід показує, що у цьому випадку наслідки кризи надовго розтягуються, не відбувається оздоровлення. Японія 10 років топталася на місці в 90-і роки, це називається "Втрачене десятиліття".

Що вибрати з цих двох шляхів, рішення дуже непросте. Оздоровлення за рахунок жорстких заходів або ж стояти на місці - важкий політичний вибір.

Література

1. Фінансова криза // Вікіпедія . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Фінансова_криза.
2. Економічна криза // Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Економічна_криза
3. BNP_Paribas // Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.wikipedia.org/wiki/BNP_Paribas.
4. Bear_Stearns // Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.wikipedia.org/wiki/Bear_Stearns
5. Fannie_Mae. // Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.wikipedia.org/wiki/Fannie_Mae
6. Фінансово-економічна криза 2008 – 2009 року в Україні. // Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Фінансово-економічна_криза_2008—2009_року_в_Україні
7. Герасименко П. Економічна криза: шанс для прориву. / П.Герасименко // Економіка та фінанси – 2008. – №3. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrbiznes.com/analytic/economy/3274.html>
8. Фінансова криза: як це було – Про фінанси, інвестиції, освіту та багато іншого/ Історії інвесторів. – [Електронний ресурс] / <http://www.investblog.net.ua/istoriji-biznesu/finansova-kryza-jak-ce-bulo>
9. Україна: стабілізація банківського сектору під час кризи // Actualités/ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://go.worldbank.org/486ITB7M40>

References

1. Financial crisis // Wikipedia, available at: http://kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=2462470594.
2. Economic crisis // Wikipedia, available at: http://uk.wikipedia.org/wiki/Економічна_криза
3. BNP_Paribas // Wikipedia, available at: http://ru.wikipedia.org/wiki/BNP_Paribas.
4. Bear_Stearns // Wikipedia, available at: http://ru.wikipedia.org/wiki/Bear_Stearns
5. Fannie_Mae // Wikipedia, available at: http://ru.wikipedia.org/wiki/Fannie_Mae
6. The financial and economic crisis of 2008 – 2009 in Ukraine // Wikipedia, available at: http://uk.wikipedia.org/wiki/Фінансово-економічна_криза_2008—2009_року_в_Україні
7. Gerasymenko, P. "Economic crisis: a chance for a breakthrough", *Ekonomika ta finansy*, available at: <http://ukrbiznes.com/analytic/economy/3274.html/>
8. Financial crisis: as it was – On finance, investment, education, and more etc, available at: <http://investblog.net.ua/istoriji-biznesu/finansova-kryza-jak-ce-bulo>.
9. Ukraine: the stabilization of the banking sector during the crisis, *Actualités*, available at: <http://go.worldbank.org/486ITB7M40>.

Стубайло Т.С. ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Мета. Основною метою статті є виявлення закономірностей виникнення світової фінансової кризи та її впливу на економіку України. Зокрема, охарактеризувати специфіку форм прояву і механізму розвитку світової фінансової кризи; провести аналіз впливу світової фінансової кризи на економіку України, а саме, на банківську систему країни; розробити і обґрунтувати пропозиції із профілактики кризових явищ, а також виділити найбільш ефективні інструменти усунення негативних наслідків банківської кризи в Україні.

Методика дослідження. Для аналізу прояву світової фінансової кризи було використано загальнотеоретичні і емпіричні методи дослідження та історичні порівняння. З метою розрахунку масштабів збитків економіки внаслідок кризових явищ були використані системний і аналітичний підходи. Для визначення шляхів виходу з кризи та покращення роботи банків в розрізі цілої економічної системи були використані методи абстрагування та агрегації, а також спеціальні методи: статистичного і технічного аналізу, інструментарію. Теоретичну основу дослідження склали положення фундаментальної економічної науки, теорії світової економіки і світового фінансового ринку, міжнародних, валютно-кредитних і фінансових відносин, сформульовані в працях вітчизняних і зарубіжних учених, розробки і доповіді міжнародних інститутів.

Результати. Встановлено зв'язок світової фінансової кризи з банківською кризою в Україні 2008-2009 років. Визначено причини та наслідки глобальної фінансової кризи в світовому масштабі, загалом, та в Україні, зокрема. Доведено, що банківська система України не здатна до саморегулювання в умовах фінансової кризи, тому необхідні жорсткі заходи уряду з метою виходу з кризи та покращення роботи як банківської системи країни, так і всієї економічної системи. Запропоновано шляхи покращення роботи банків в умовах фінансової кризи.

Наукова новизна. Наукова новизна даного дослідження полягає у виявленні причин світової фінансової кризи та впливу її на економіку України. Подано рекомендації щодо виходу країни з банківської кризи.

Практична значущість. Практичне значення роботи полягає в тому, що зроблений аналіз причин та наслідків глобальної фінансової кризи 2008-2009 років, а також шляхи покращення роботи банків в умовах нестабільності економічної системи можуть бути використані на практиці банків України з метою удосконалення функціонування в розрізі банківської системи країни.

Ключові слова: світова фінансова криза, комерційні банки, банківська криза.

Stubaylo T.S. IMPACT OF FINANCIAL CRISIS ON THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

Purpose. The main purpose of the article is to identify patterns of occurrence of the global financial crisis and its impact on the economy of Ukraine.

In particular, we should characterize the specific of the manifestations and the mechanism of the development of global financial crisis; to analyze the influence of the global financial crisis on the economy of Ukraine, in particular, on the banking system of the country; to develop and substantiate proposals for the prevention of crises, and identify the most effective instruments of elimination of the negative effects of the banking crisis in Ukraine.

Methodology of research. General theoretical and empirical methods of research and historical comparisons were used to analyze the effects of the global financial crisis. Systematic and analytical approaches were used to calculate the scale of damage caused by the crisis. Methods of abstraction and aggregation and also special methods of statistical and technical analysis, the toolkit have been used for determination ways out of the crisis and improving the work of banks in the context of the whole economic system. The provisions of the fundamental economic science, the theory of the world economy and world financial markets, international, monetary and credit, financial relations constituted the theoretical basis of the study. These provisions have been formulated in the works of domestic and foreign scholars, development and reports of international institutions.

Findings. The connection between global financial crisis and banking crisis in Ukraine in 2008-2009 was found. The reasons and consequences of the global financial crisis on a global

scale, in general, and in Ukraine in particular were determined. It has been proved that the banking system of Ukraine is not able to regulate the financial crisis, so you need stringent measures of the government to prevent the crisis and improving the work of the banking system of the country as well as the entire economic system. The ways of improvement of the banks in the financial crisis have been proposed in the article.

Originality. The scientific novelty of this study consists in revealing the causes of global financial crisis and its impact on the economy of Ukraine. Recommendations regarding overcoming the banking crisis were given.

Practical value. The practical significance of the work consists in the fact that the analysis of the causes and consequences of the global financial crisis of 2008-2009, as well as ways to improve the performance of banks in conditions of instability of the economic system can be used in practice by the banks of Ukraine in order to improve functioning in terms of the banking system of the country.

Key words: global financial crisis, commercial banks, the banking crisis.

Стубайло Т.С. ВЛИЯНИЕ ФИНАНСОВОГО КРИЗИСА НА БАНКОВСКУЮ СИСТЕМУ УКРАИНЫ

Цель. Основной целью статьи является выявление закономерностей возникновения мирового финансового кризиса и его влияния на экономику Украины. В частности, охарактеризовать специфику форм проявления и механизм развития мирового финансового кризиса, провести анализ влияния мирового финансового кризиса на экономику Украины, а именно, на банковскую систему страны; разработать и обосновать предложения по профилактике кризисных явлений, а также выделить наиболее эффективные инструменты устранения негативных последствий банковского кризиса в Украине.

Методика исследования. Для анализа проявления мирового финансового кризиса было использовано общетеоретические и эмпирические методы исследования и исторические сравнения. С целью расчета масштабов убытков экономики вследствие кризисных явлений были использованы системный и аналитический подходы, для определения путей выхода из кризиса и улучшения работы банков в разрезе целой экономической системы были использованы методы абстрагирования и агрегации, а также специальные методы: статистического и технического анализа, инструментария. Теоретическую основу исследования составили положения фундаментальной экономической науки, теории мировой экономики и мирового рынка, международных, валютно – кредитных и финансовых отношений, сформулированные в трудах отечественных и зарубежных ученых, разработки и доклады международных институтов.

Результаты. Установлена связь мирового финансового кризиса с банковским кризисом в Украине 2008-2009 годов. Определены причины и последствия глобального финансового кризиса в мировом масштабе, в общем, и в Украине, в частности. Доказано, что банковская система Украины не способна к саморегулированию в условиях финансового кризиса, поэтому необходимы жесткие меры правительства по выходу из кризиса и улучшения работы как банковской системы страны, так и всей экономической системы. Предложены пути улучшения работы банков в условиях финансового кризиса.

Научная новизна. Научная новизна данного исследования заключается в выявлении причин мирового финансового кризиса и влияния ее на экономику Украины. Даны рекомендации по выходу страны из банковского кризиса.

Практическая значимость. Практическое значение работы заключается в том, что сделан анализ причин и последствий глобального финансового кризиса 2008-2009 годов, а также пути улучшения работы банков в условиях нестабильности экономической системы, которые могут быть использованы в практике банков Украины с целью усовершенствования функционирования в разрезе банковской системы страны.

Ключевые слова: мировой финансовый кризис, коммерческие банки, банковский кризис.